

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Anna Kozłowska

w sprawie ze skargi T. G. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 maja 2011 r., sygn. akt VI ACa .../10 w sprawie z powództwa B. spółki z o.o w likwidacji w [...] przeciwko T. G.

o zapłatę

oraz ze skargi A. G. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 września 2010 r., sygn. akt VI ACa .../09 w sprawie z powództwa B. spółki z o.o.

w likwidacji w [...] przeciwko A. G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 lutego 2017 r., zażalenia skarżących na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 27 września 2016 r., sygn. akt VI ACa .../16,

1) oddała zażalenie,

2) zasądza od T. G. i A. G. na rzecz B. spółki z o.o. w likwidacji w [...] kwoty po 3600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę T. G. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 6 maja 2011 r. (sygn. akt VI ACa .../10) oraz skargę A. G. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 września 2010 r. (sygn. akt VI ACa .../09) uznając, iż obie skargi zostały wniesione jako spóźnione.

Sąd Apelacyjny podniósł, że z ustaleń dokonanych w sprawie wynika, iż skarżący wiedzieli o powołanej przez nich przesłance restytucyjnej, tj. o wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które miały wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.) przed dniem 14 maja 2015 r. (art. 403 § 2 k.p.c.), co oznacza że uchybili oni terminowi, przewidzianemu w art. 407 § 1 k.p.c., zgłoszenia żądania wznowienia postępowania.

W zażaleniu na powyższe rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego skarżący powołani się na naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędy w ustaleniach faktycznych dokonanych przez Sąd Apelacyjny w przedmiocie uzyskania przez skarżących wiedzy o okolicznościach uzasadniających wznowienie postępowania;

- art. 407 § 1 w zw. z art. 403 § 2 i 410 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię przy rozumieniu sformułowania „wykrycia takich okoliczności faktycznych albo środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu”;

- art. 232 zadanie 2 w zw. z art. 236 zdanie 1 k.p.c. poprzez dopuszczenie przez Sąd Apelacyjny z urzędu dowodu z dokumentów zawartych w aktach innych postępowań sądowych toczących się między stronami bez wydania stosownych postanowień dowodowych;

- art. 228 § 2 k.p.c. poprzez niezwrócenie stronom uwagi na fakty znane Sądowi Apelacyjnemu z urzędu.

Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie od powodowej spółki - B. sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w [...] na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniewego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c., skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie trzymiesięcznym, liczonym od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. W sytuacji, w której przyczynę wznowienia stanowi późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy (art. 403 § 2 k.p.c.), termin ten należy liczyć od dnia ich „wykrycia”, tj. dowiedzenia się przez stronę o ich istnieniu. W odniesieniu do tej podstawy restytucyjnej i sposobu liczenia terminu wyznaczonego przez art. 407 § 1 k.p.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż początek biegu tego terminu należy wiązać z momentem, w którym strona w sposób wiarygodny dowiedziała się o ich istnieniu i mogła ocenić ich prawdopodobny wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie z dnia 18 stycznia 2012 r., II CZ 147/11, OSNC-ZD 2013, nr 2, poz. 32; postanowienie z dnia 25 stycznia 1967 r., II CZ 128/66, OSP 1968, nr 9, poz. 98; postanowienie z dnia 14 października 1976 r., IV CZ 105/76, OSNC 1977, nr 5-6, poz. 96; z dnia 19 marca 2009 r., III CZ 11/09, nie publ.). Doprecyzowuje się jednocześnie, że skarżący swoją świadomością powinien objąć zarówno fakt wykrycia konkretnego środka dowodowego, jak również jego prawdopodobny wpływ na wynik sprawy. Nie chodzi tu jednak o uzyskanie przez stronę pewności, czy też kwalifikowanego stanu prawdopodobieństwa (wysokiego prawdopodobieństwa), w zakresie wykrytych okoliczności faktycznych lub środka dowodowego na treść rozstrzygnięcia sądu. Dla rozpoczęcia biegu terminu z art. 407 § 1 k.p.c. wystarczająca jest bowiem już sama świadomość istnienia prawdopodobieństwa takiego wpływu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r., III CZ 49/15, nie publ. oraz z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 13/10, nie publ.). Ocena występowania stanu świadomości dotyczącej wykrycia okoliczności lub dowodów mających „prawdopodobny wpływ na wynik sprawy” powinna więc następować poprzez odwołanie się do zobiektyzowanych elementów oceny i nie można jej sprowadzać wyłącznie do stwierdzenia występowania

subiektywnego aktu strony „przyjęcia”, że taki wpływ mógł występować (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2015 r., II CZ 95/14, nie publ.).

Brak podstaw do zakwestionowania ustalenia Sądu Apelacyjnego, iż przed dniem 14 maja 2015 r. skarżący w dostatecznym stopniu znali okoliczność, którą podnieśli jako podstawę skargi o wznowienie postępowania o nieposiadaniu przez B. K. (jedyne go wspólnika i członka zarządu powodowej spółki) licencji pośrednika w obrocie nieruchomościami. Ustalenie to bowiem zostało dokonane na podstawie oceny przeprowadzonych na tę okoliczność dowodów, których ocena nie przekraczała granic przewidzianych w art. 233 § 1 k.p.c., uwzględniając w szczególności występujące powiązania rodzinne osób oraz tożsamość osoby pełnomocnika reprezentującego skarżących oraz członków ich najbliższej rodziny w postępowaniach sądowych z udziałem „B.” spółki z o.o. w likwidacji, w których podnoszony był zarzut nieposiadania przez B. K. licencji pośrednika obrotu nieruchomościami. Nie można zarzucić, że ocena materiału dowodowego przeprowadzona przez Sąd drugiej instancji jest nielogiczna, czy też sprzeczna z zasadami doświadczenia życiowego.

Wbrew przy tym stanowisku skarżących, w świetle ugruntowanego orzecnictwa Sądu Najwyższego, nie ma podstaw do przyjęcia, iż początek biegu terminu z art. 407 § 1 k.p.c. należy wiązać z momentem uzyskania przez nich pewności co do występowania okoliczności przyjmowanych jako podstawa restytucyjna. W świetle art. 407 § 1 k.p.c. dla rozpoczęcia biegu terminu na wniesienie skargi o wznowienie postępowania istotna jest bowiem chwila, w której wnoszący skargę swoją świadomością objął istnienie okoliczności lub środka dowodowego oraz mógł ocenić ich możliwy wpływ na wynik sprawy. W odniesieniu do środka dowodowego ten stan świadomości należy zatem utożsamiać z wiedzą konieczną do tego, aby wystąpić z odpowiednim wnioskiem dowodowym, a nie - jak starają się wywieść skarżący w zażaleniu - z wiedzą uzyskaną w następstwie przeprowadzenia wnioskowanego dowodu.

Zasadnie strona skarżąca wskazała na uchybienia proceduralne Sądu Apelacyjnego w zakresie przeprowadzenia dowodu z akt innych spraw sądowych poprzez niewydanie stosownych postanowień dowodowych i nie zwrócenia stronom

uwagi na fakty znane Sądowi z urzędu. Jednakże dla skuteczności podniesionego zarzutu naruszenia przepisów proceduralnych konieczne jest nie tylko wyknięcie sądowi stosownego naruszenia przepisów, ale również wykazanie istotnego wpływu naruszenia na treść rozstrzygnięcia, czego strona skarżąca we wniesionym zażaleniu nie uczyniła. W szczególności zarzut ten nie zmierza do wykazania, że okoliczności - co do których Sąd drugiej instancji zaniechał wydania stosownego postanowienia dowodowego - zostały ustalone na podstawie dokumentów innych spraw sądowych niezgodnie z prawdą. Nie może ten ująć uwagi, że były to okoliczności znane albo skarżącym ze spraw toczących się z ich udziałem albo ich pełnomocnikowi procesowemu.

Niezasadny jest natomiast zarzut naruszenia art. 232 zd. 2 k.p.c. na skutek naruszenia zasady kontradyktoryjności. Przepis ten zezwala sądowi dopuścić dowód niewskazany przez strony. Nie można więc zarzucać sądowi, że z tego uprawnienia skorzystał. Przeprowadzenie postępowania dowodowego z urzędu jest uzasadnione w szczególności wówczas, gdy przemawia za tym interes publiczny. Niewątpliwie jest tak w przypadku badania zachowania przez skarżącego terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, gdyż ten nadzwyczajny środek zaskarżenia zmierza do wzruszenia skutków prawomocnego orzeczenia sądu, co może nastąpić tylko wtedy, gdy rzeczywiście występuje przesłanka do wniesienia tego środka zaskarżenia przewidziana w ustawie. Nakłada to na sąd w większym stopniu obowiązek działania z urzędu.

Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie należy uznać za prawidłowe, co uzasadniało oddalenie zażalenia jako bezzasadnego na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

W przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ oraz art. 394¹ § 3 k.p.c. z uwzględnieniem stanowiska zajętego w uchwałach Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2015 r., III CZP 29/15 (OSNC 2016, nr 6, poz. 69) oraz z dnia 8 października 2015 r., III CZP 58/15 (OSNC 2016, nr 10, poz. 113). Sytuacja procesowa skarżących - których skargi zostały połączone do łącznego rozpoznania - jest bowiem zbliżona do sytuacji współuczestników formalnych.

kc